

Aan: Gemeente Zwolle,
Gemeenteraad, College van B&W
CC: de heer M. Kruizinga (afd. Leefomgeving en Mobiliteit)

Betreft: **Advies Voortgang Grondstoffenbeleid**, naar aanleiding van de Informatienota Afval- en grondstoffeninzameling 1e kwartaal 2023/ raadsdebat 11 juli

Zwolle, 7 juli 2023

Geachte raadsleden, geacht college,

Op dinsdag 11 juli vindt er een debat plaats over bovengenoemde materie. Graag benutten we deze gelegenheid om een nieuw advies uit te brengen. Dit doen we vanuit een langdurige doorgaande lijn. Waarbij we tussentijds ook in goed en prettig overleg meedenken met de betrokken ambtelijke afdeling over de praktische uitvoering van het lopende beleid rond afval- en grondstoffen.

Actuele aanleiding naast de gepresenteerde kwartaalcijfers zijn nieuwe ontwikkelingen in circulariteit. We zien landelijk meer een verschuiving van de achterkant van de keten (de inzameling), naar de voorkant: preventie. Tevens zien we een beweging bij grotere gemeenten om de focus te verleggen naar nascheiding. Het gaat daarbij om PMD en restafval. Gemeente Zwolle moet ons inziens ook aan de slag om deze mogelijkheid uit te werken tot een Plan B.

Een mooi resultaat is dat de hoeveelheid restafval per huishouden fors is gedaald vergeleken met vorig jaar. Tegelijkertijd zijn onze eerder geuite zorgen rond dumping van afval (bijplaatsingen) helaas actueel.

We blijven in lijn met eerdere inbreng, van mening dat er meer zal moeten gebeuren om de doelstellingen uit het coalitieakkoord voor de kortere (2030) en langere termijn (2050) te halen.

Aanvullend komen we met onderstaande aanbevelingen.

Aanbevelingen juli 2023

- Wederom dringen we er op aan om in het nieuwe GGP (Gemeentelijk Grondstoffenplan) een doorkijk op te nemen naar de doelstellingen van 2030 en 2050 met als sub onderdelen:
 - uitwerking / concreter maken wat de Europese doelstelling van 50% reductie van A-biotische grondstoffen betekent voor de inzameling van huishoudelijk afval (HHA).
 - uitwerking flankerend beleid richting met name de MKB bedrijven in Zwolle mbt de circulaire doelstellingen voor vermindering van afval. Bijvoorbeeld door de Omgevingsdienst (OD) milieuaudits te laten uitvoeren bij bedrijven. En meer de

regie pakken bij de bedrijfsverenigingen met betrekking tot voorlichting en informatie rond het verkrijgen van subsidie, etc.

- gerichtere communicatie naar de inwoners
- experiment opzetten in een paar wijken mbt Afvalstoffen Hubs voor bewoners
- aandacht voor plan B, ontwikkeling van nascheiding, en verdere doorlopende innovatie. Beoogd doel: verlaging van vervuiling van gescheiden fracties. Tevens: vermindering van bijplaatsingen. Naar voorbeeld van andere grote steden, bijvoorbeeld Arnhem (na referendum). Diverse gemeenten zijn hier inmiddels mee aan de slag. Gekoppeld aan het nieuwe GGP willen een uitwerking van deze lijn, als keuzemogelijkheid voor een nieuwe werkwijze.

In de bijlage hieronder vindt u de achtergronden bij dit advies: A- de stand van zaken in Zwolle, B- enkele andere actuele ontwikkelingen, en C- de eerdere doorlopende lijn van onze inbreng.

Graag blijven wij meedenken over de verdere ontwikkeling van het afvalgrondstoffenbeleid. Wij wensen u veel succes bij de beraadslaging.

Namens bestuur Milieuraad,

Hans de Graad (voorzitter)
Ties de Groot (secretaris)

Informant: Jos van Oosten, email oosten.vanjos55@gmail.com / telefoon 0625596678

=

Bijlage:

Achtergronden bij dit advies.

A- Stand van zaken Zwolle, juni-2023

Op basis van de kwartaal rapportage aan de raad juni 2023 aangevuld met overleg met ambtenaar zien we:

- Dat de hoeveelheid restafval af is genomen naar circa 100kg – 110 kg per huishouden. Dit is een onverwacht positief resultaat; We komen van begin 2022 van ruim 180 kg. Hierover wordt opgemerkt dat het gaat om de absolute hoeveelheden van geheel Zwolle; De hoeveelheid vervuiling in de verzamel bakken is nog te hoog het geen overeenkomt met de ervaringen van andere gemeenten in met name versteende wijken met veel hoogbouw. Dit hadden we voorspeld. De gemeente denkt nu na over aanvullende maatregelen.
- Het aantal meldingen van bijplaatsingen is iets hoger dan vorig jaar. (1200 meldingen, dit was circa 1100). Om hoeveel afval dat gaat is echter niet bekend.
- Monitoringsprogramma is nu op orde; was ook een van onze speerpunten
- Handhaving met voorlopers / inzet Boa's en voorlichting door afvalcoaches; loopt; was eveneens een van onze speerpunten
- Inzet op "Zwols belonen" in de communicatie naar de bewoners is inmiddels geheel naar de achtergrond verdwenen; eveneens in onze lijn van aanbevelingen.
- Afname in absolute zin van circa 500 kg naar.. ? (de hoeveelheid papier met ingang van april 2023 is nog niet mee genomen?).

- Nieuw GGP is nu gepland voor 2024; was 2020.
- Nog geen dwarsverbanden met overig thema's circulair; de HHA - benadering is nog erg sectoraal.
- Zorg blijft over de gestelde doelen 2030 en 2050 waarbij Zwolle heeft uitgesproken zich aan te sluiten bij de landelijke doelstellingen.

B- Actuele ontwikkelingen

- Op Europees niveau ligt er inmiddels een besluit om als tussendoel 2030 in te zetten op 50 % minder gebruik van A-biotische stoffen; of te wel 50% minder gebruik van minerale – en fossiele grondstoffen etc. , als uitgangspunt van de circulaire economie Dat betekent een aanvulling op het bestaande beleid. Tot nu toe veelal uitgelegd als 50% minder restafval (dus 50 kg). Het is nog volstrekt onduidelijk hoe dit moet worden vertaald naar HHA inzamel doelstellingen
- Uitgangspunten circulaire economie zijn aan het schuiven richting maatregelen met betrekking tot hergebruik; reparatie, meervoudig gebruik en wijzigen productieprocessen; of te wel meer richting verminderen hoeveelheid afval dan de huidige focus op recyclen en verbranden. Recente voorbeelden: statiegeld op blikjes, met ingang van 1 juli 2023 verplichte inzameling van afgedankte kleding door de producenten en heffing op het gebruik van plastic bakjes / verpakkingen, etc.
- Voornemen om wijk hubs op te zetten voor de inzameling van HHA; doel: hergebruik / reparatie etc. Op dit moment is niet bekend of en wanneer de gemeente Zwolle hier daadwerkelijk mee gaat starten.
- Er is veel subsidie geld via Rijk / provincie voor bedrijven voor circulaire projecten in vergelijking met voorgaande jaren; er wordt ook meer aandacht besteed aan voorlichting richting burgers.

C- Doorlopende lijnen Milieuraad bij Grondstoffen/ afvalbeleid Zwolle

Historie

Resumerend is onze eerste reactie van de Milieuraad op de beslisnota voor de Raad van 23 september 2020 hieronder verwoord:

- 🕒 Vervolg het spoorboekje zoals dat genoemd wordt in het GGP 2017-2020 met plannen hoe richting 2050, een economie zonder afval, te gaan en te bereiken;
- 🕒 Beschouw de 100 kg afval per persoon als een mijlpaal, kijk verder zodat dit geen op zichzelf staand (eind)doel is;
- 🕒 Het evalueren in 2023 van de resultaten van invoering van Zwols belonen vindt de Milieuraad te laat. Doe dat eerder en frequenter zodat indien nodig kan worden ingegrepen;
- 🕒 Ontwerp een plan "B". Die is sowieso nodig om verder te gaan dan de mijlpaal van 100 kg. Mochten de resultaten van Zwols belonen achterblijven dan hoeft geen tijd te worden verloren om plannen later nog te bedenken;
- 🕒 Adequaaf handhavend optreden tegen bijplaatsingen en dumping;
- 🕒 Kom met een Grondstoffenplan 2021-2024;
- 🕒 Blijf inzetten op beïnvloeding van het landelijk beleid;
- 🕒 Communicatie intensiveren (dit is waarschijnlijk een van de sleutels tot resultaat)
- 🕒 We vinden het goed dat de gemeente hard werkt aan de te bereiken doelen. Maar het moet nog

beter, om in stappen de doelen voor 2050 daadwerkelijk te bereiken.

Ruim 1 ½ jaar verder zagen we dat:

- De GGP doelstellingen minimaal 2 jaar vertraagd zijn.
- Zie Raadsbesluiten februari/ maart 2022: de 100kg restfractie (is nu nog 183 kg -std van zaken feb. 2022) wordt als een belangrijk doel neergezet; wij betwijfelen of deze doelstelling met de voorgenomen wijze van inzamelen wordt behaald.
- De technische ontwikkelingen van nascheiding restfracties doorgaan.
- De voorscheiding van restfractie duurder is dan nascheiding; Zwolle (zie begroting 2022) verwacht tgv de voorscheiding een structureel tekort van 1,2 mj vanaf 2025; betekent per inwoner circa € 9,00,- duurder / per jaar gemiddeld huishouden circa € 20,- hogere afvalstoffen heffing (noot: zie ook begroting dekking eenmalig voor vele investeringen; kortom werkelijk verschil is groter). Gemeente Amersfoort heeft vorig jaar een berekening gemaakt en komt uit op €14,- verhoging indien nascheiding wordt ingevoerd inclusief een dekking op vele eenmalige investeringskosten. Kortom nascheiding van de restfractie is minimaal € 6 afvalstoffenheffing per huishouden goedkoper. Benchmark 2020 van alle gemeenten toont aan dat de afvalstoffenheffing van Zwolle om en nabij het landelijk gemiddelde ligt en in de provincie Overijssel bij de duurste gemeenten hoort. M.a.w. : uitgaande van een 100% dekking van de afvalstoffenheffing is het onontkomelijk dat de heffing percentage-gewijs meer gaat stijgen dan de inflatie. Wij zijn van mening dat een stijging als reëel is te beschouwen doch dat de afweging voor- of nascheiding van de restfractie qua kosten ook dient te worden meegenomen zonder dat je te veel gaat afwijken ten opzichte van het landelijk gemiddelde.
- De vervuiling van fracties bij voorscheiding in compact stedelijk gebied landelijk toeneemt; deze verwachting hebben wij ook voor Zwolle; betekent extra inzet op handhaving en /of alsnog duur verbranden van de vervuilde fracties.
- Voor 2022 een monitoringsprogramma van de restfractie op wijkniveau is opgezet; wij onderschrijven dit van harte; meten is weten.
- Er is nog geen handhavingprogramma is opgezet ten behoeve van de vervuilde fracties.
- Landelijk wordt ingevolge de circulaire economie ingezet op dwarsverbanden; met name met de lokale bedrijven; daar is veel te halen mbt de 5 R's; de hoeveelheid afvalstoffen per huishouding kan hierdoor substantieel worden verlaagd.

Aanbevelingen / brief Milieuraad, april 2022

.In aansluiting op onze reactie van 15-10-2020 gaven wij de navolgende aanbevelingen:

- Start zo spoedig mogelijk met de voorbereiding van een nieuw GGP (grondstoffenplan); zet daarin duidelijkere stappen om het einddoel van 2050 te halen; neem daarin de ontwikkelingen mee qua techniek en kosten met betrekking tot nascheiding.
- Neem de indruk weg van het gestelde doel 100 kg restfractie; dat is een tussentijdse mijlpaal.
- Zet in op beïnvloeding landelijk beleid via de provincie en sluit daarbij aan op de landelijke structuur.
- Zet een plus op handhaving en monitoring per wijk met als doel voorkomen vervuiling voorgescheiden restfracties.
- Communiceer duidelijker richting de inwoners het doel van “Zwols belonen”; blijf communiceren over de doelen / zet naar voorbeeld van andere gemeente meer afvalstoffen coaches in; de indruk is nu vooral dat de afvalstoffenheffing omhoog gaat zonder het behalen van die doelen.

- Zet meer in op de dwarsverbanden (om de doelen van 2050 te halen mbt de circulaire economie) door bijv. verder gaande aansluiting te zoeken bij het provinciale programma voor de lokale bedrijven.

Brief Milieuraad naar aanleiding van Invoeren tarief op restafval, september 2022

- Positief is dat het college aan de slag gaat met een nieuw GGP (grondstoffenplan). In lijn met onze eerdere advisering vragen wij daar zo spoedig mogelijk mee te starten. We vragen hierbij (nogmaals) aandacht voor het ontwikkelen van alternatieven, een 'Plan B' en doorlopende innovatie. De scheiding rond PMD is en blijft een lastige qua voldoende kwaliteit en efficiency. We krijgen er regelmatig vragen over. Qua kosten en voordelen wordt nascheiding op de langere termijn meer en meer interessant als optie. De ontwikkelingen gaan snel, innovatie dient doorlopend te zijn, en kan niet wachten op het eerst evalueren van het huidige ingezette beleid.